

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kadın yoksulluğunun nedenlerinin ve sonuçlarının tüm yönleriyle belirlenmesi, kadın yoksulluğunu ortadan kaldıracak çözüm önerilerinin ve etkin politikaların geliştirilmesinin sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

C. Otlu
Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Kadınlar, toplumsal bir sorun olan yoksulluğu erkeklerden daha derin bir biçimde yaşamaktadır. Kadınların, yoksulluğun şiddetini daha derin yaşamalarının nedenleri, kadınların ekonomik, sosyal ve politik alanlarda karşılaştıkları yapısal eşitsizliklerden kaynaklanmaktadır. Toplumsal cinsiyete dayatılan iş bölümü nedeniyle ev içinde bakım sorumluluğunu kadınlar üstlenmek zorunda kalmaktadır. Ücretsiz ev işi, çocuk bakımı, yaşlı ve hasta bakımı gibi nedenler kadınların iş gücüne katılmalarını zorlaştırmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre; kadınların işgücüne katılma oranı 2024 yılı Aralık ayında mevsimsel etkilerden arındırılmış verilere göre %36,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. Kadın işsizlik oranı ise 2024 yılı Aralık ayında mevsimsel etkilerden arındırılmış verilere göre %11,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. İşsiz kadın sayısı ise 1,4 milyon kişidir. DİSK-AR'a göre ise geniş tanımlı kadın işsizliği yüzde 38,3 oranındadır. Dünya Ekonomik Forumu 2024 Küresel Cinsiyet Farkı Raporu'nda Türkiye'de kadınların işgücüne katılım oranının alt sıralarda olduğu görülmektedir.

İstihdama katılan kadınlar, genellikle düşük ücretli, güvencesiz, daha az kariyer fırsatı sunan işlerde çalışmaktadır. Kadınların yoğun olarak çalıştığı tarım, tekstil gibi sektörlerde sosyal güvence eksikliği yaygındır. Ekonomik kriz dönemlerinde kadınların yoksulluğu daha da derinleşmektedir. İlk işten çıkartılanlar kadınlar olmakta ya da daha düşük ücretlerle istihdam edilmektedir. Kadınların kötü çalışma koşullarına razı gelmesi dayatılmaktadır. TÜİK verilerine göre 2024 yılı 4. çeyrek dönemi itibarıyla kadınlar için kayıt dışı istihdam oranı tarım dışı sektörlerde %19,8'dir. 2024 yılı 4. çeyrek dönemi itibarıyla istihdamdaki kadınların %72,3'ü ücretli veya yevmiyeli çalışmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 2024 yılı verilerine göre, Türkiye'de kadınların kayıt dışı çalışma oranı yüzde 34,4 iken, erkeklerde bu oran yüzde 23,8'dir. 2023 yılı verilerine göre, erkek çalışanların yüzde 23,1'i, kadın çalışanların ise yüzde 32,2'si kayıt dışı seviyesindeyken 2024 yılında bu oranın artış gösterdiği

görülmektedir. Emeklilik gibi haklardan yararlanamayan kadınlar, yaşlandıkça daha fazla yoksulluk riskiyle karşılaşmaktadır. Erkek ve kadın çalışan arasında ücret eşitsizliği bulunmaktadır. DİSK-AR 2024 yılı için yaptığı araştırmada kadınların ortalama gelirinin, toplam ortalama gelirin yüzde 21,2 altında olduğunu belirtmiştir.

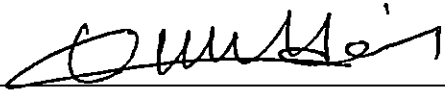
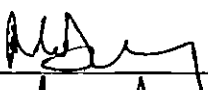
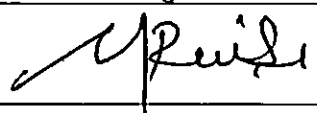
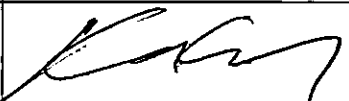
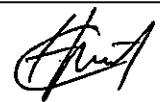
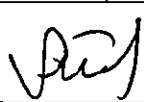
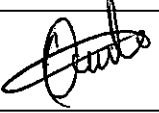
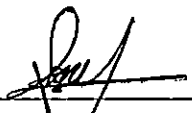
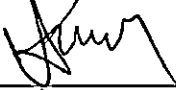
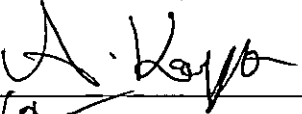
Bölgelere göre kadınların eğitim hakkından yeterince yararlanamamaları, cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadele eden yasaların eksikliği veya uygulanmaması kadın yoksulluğunu derinleştirmektedir. Kadın yoksulluğunda bölgesel eşitsizliklere dikkat çeken “Yoksulluğun kadın hali: Diyarbakır’da eşitsizliğin haritası” başlıklı rapor, istihdam ve gelir, gelir dağılımı ve ekonomik bağımsızlık, çocuk bakımı ve istihdam, mülkiyet hakları ve finansal erişim, borçlanma, temel ihtiyaçların karşılanamaması, mesleki eğitim ve istihdam talebi başlıklarında eşitsizlikleri gözler önüne sermektedir.

Aile içi şiddet, ekonomik bağımsızlık kazanmayı zorlaştırmaktadır. Araştırmalar, aile içinde yoksulluk ve şiddetin iç içe geçtiğini, derinleşen yoksulluğun kadınların boşanma sürecinde karşılaştıkları zorlukları daha da ağırlaştırdığını ortaya koymuştur. Adli yardım için şart koşulan fakirlik kağıdının sadece hiçbir geliri olmayan değil, ekonomik olarak zorlanacağı belli olan kadınlara da verilmesi gerekmektedir. Buna bağlı olarak yoksulluk nafakasının erkekler için mağduriyet olduğu konusunda algı yaratılmaya çalışılsa da kadın için maddi ve manevi tazminat miktarının azlığı kadın yoksulluğu açısından mağduriyet yaratmaktadır.

Yoksulluk “insanca yaşam için gerekli olan yeterli ve iyi beslenme, barınma, sosyal koruma, sağlık ve eğitim gibi kamusal hizmetlerden yararlanma, hayata katılma ve saygı görme haklarından mahrum olma durumu” olarak tanımlandığında mevcut yasaların, kadın yoksulluğunu derinleştirdiği görülmektedir. 2025 yılının “Aile Yılı” ilan edilmesiyle birlikte, Aile Enstitüsü’nün doğurganlık hızının artırılmasına yönelik açıklamaları kadınların çalışma hayatına katılımını engelleyen ve kadınları ev içindeki geleneksel rollere hapsetmeye yönelik bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Yoksul ailelerde çocuk bakımı, yaşlı bakımı, elde edilen az gelirle temel ihtiyaçların karşılanması çoğunlukla kadınlar tarafından yerine getirilmektedir. Bu nedenle sosyal yardımlara kadınlar erkeklere göre daha fazla başvurmaktadır.

Derin Yoksulluk Ağı, 2021-2022 yıllarında yaptığı çalışmada “kadın yoksulluğu” kavramını doğrudan kullanarak devlet bütçesinin, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından ele alınması gerektiğinin, kadın yoksulluğunun, birtakım iyileştirmeler ve fırsat eşitliği ile giderilebilecek bir olgudan ziyade yapısal bir sorun olduğunun altını çizmiştir. Kadın

yoksulluğuyla m¼cadele etmek için ¼ncelikle kadınların ev içindeki iř y¼k¼n¼n azaltılması, g¼venceli, eşit ¼cretli istihdam olanaklarının, eğitim, sağlık, barınma, çocuklara kreş gibi temel hakların ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması gerekmektedir. Anayasa, T¼rkiye'nin sosyal adaleti ve refahı g¼zetken, bireylerin ekonomik ve sosyal haklarını koruyan, toplumun dezavantajlı kesimlerini destekleyen, eşitliği sağlayan ve insanların temel haklarını g¼vence altına alan bir sosyal hukuk devleti olduğunu belirtmiştir. Buna g¼re, kadın yoksulluğunun nedenlerinin ve sonuçlarının t¼m y¼nleriyle belirlenmesi, kadın yoksulluğunu ortadan kaldırılacak öz¼m ¼nerilerinin ve etkin politikaların geliştirilmesi amacıyla bir Melis araştırması açılmalıdır.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2			
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	ŞİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	